

Skuteczne wydawanie poleceń

Kasiu, umyj zęby.

Jasiu, pozbieraj klocki przed dobranocką.

Tomek, zabierz się za odrabianie zadania domowego.

Dzieci, zróbcie tutaj porządek.

Otwórzcie książkę na 58 stronie.

Zosiu, wróć z podwórka przed bajką.

Powyższe zdania są przykładami poleceń, które każdego dnia rodzice, opiekunowie lub wychowawcy kierują do dzieci. W „Małym słowniku języka polskiego” czytamy, że polecenie jest zleceniem, rozporządzeniem, rozkazem. Osoba zostaje więc zobowiązana do wykonania czegoś. Oczekuje się, że wykona daną czynność, która została zlecona. W przypadku dziecka zleceniodawcą jest rodzic, opiekun lub nauczyciel.

O co chodzi dorosłym, którzy zwracają się do dzieci, formułując polecenia?

Dorośli czują się odpowiedzialni za dziecko. Spodziewają się, że dziecko samo nie wykona danej czynności lub wykona ją, ale w innym, mniej odpowiednim czasie. Rodzice, nauczyciele chcą, aby dziecko ich słuchało i zachowywało się zgodnie z ich oczekiwaniem, chcą mieć realny wpływ na jego zachowanie. Polecenia są więc niezbędne, aby kierować dzieckiem w domu, w przedszkolu, w szkole.

Czego potrzebuje dziecko, aby mogło wykonać polecenie?

Dziecko musi polecenie usłyszeć, zapamiętać i zrozumieć, aby mogło wykazać się posłuszeństwem. Musi więc dobrze wiedzieć, czego oczekuje się od niego. Istotna jest również motywacja. Dziecko musi chcieć współpracować z dorosłym, wykonując polecenie. I jeszcze jedna ważna rzecz. Dziecko musi umieć zrobić to, czego się od niego oczekuje.

Jakie mogą być przeszkody?

Dziecko może być tak skupione na swoim dotychczasowym działaniu, że nie zauważy, iż dorosły próbuje się z nim komunikować. Pozyskanie uwagi dziecka jest więc podstawową sprawą. Lepiej więc podejść bliżej do dziecka, nawiązać z nim kontakt wzrokowy, upewnić się, że ono nas słucha. Polecenie powinno być wystarczająco krótkie, aby dziecko mogło je zapamiętać i sformułowane jasnym językiem tak, aby było w stanie zrozumieć komunikat. Ważne jest także, aby zdanie skierowane do dziecka było wystarczająco konkretne, precyzyjne. Warto mieć rozeznanie w tym, co dziecko potrafi wykonać.

Co ma zrobić dziecko, jeśli słyszy niejasne, ogólnikowe zwroty?

Jesteś niegrzeczny. Mam się poprawić? Ale w czym?

Tyle razy ci mówiłam, że nie wolno się tak zachowywać. O jakie więc zachowanie chodzi? Czy mam nie machać nogami, kiedy siedzę na krześle? Czy może mam przestać obserwować widok za oknem? A może jeszcze coś innego? Co ma na myśli mama, kiedy to mówi?

Nie podoba mi się twoje postępowanie. I znowu zagadka. O które postępowanie chodzi? Co nie podoba się mamie lub tacie?

Zróbcie tutaj porządek. Czego konkretnie nauczycielka oczekuje od nas?

Dziecko potrzebuje konkretnych, jasnych, zrozumiałych dla niego komunikatów. Ważne jest również, aby miało realną możliwość wykonania tego, czego się od niego oczekuje. Musi więc umieć zrobić daną czynność. Potrzebuje czasu, który będzie dostosowany do jego możliwości wykonawczych. I musi mieć motywację, aby to zrobić. Rozdzielenie złożonego zadania na części może ułatwić realizację i zachęcić do współpracy.

Warto mówić do dziecka zdecydowanym, stanowczym głosem (ale nie krzyczymy), jeśli nie przewidujemy dowolności, czy dokonywania przez nie wyboru w danej sprawie.

Stanowczo będą brzmiały komunikaty, zaczynające się od słów:

Oczekuję ...

Zależy mi ...

Wymagam ...

Podsumowując, chcesz być rozumianym przez swoje dziecko, nie chcesz wciąż powtarzać tych samych frazesów o właściwym zachowaniu, oto siedem etapów skutecznego wydawania poleceń:

1. Wybierz polecenie, na którym ci zależy i które jesteś w stanie wyegzekwować.
2. Podejdź do dziecka.
3. Zdobądź jego uwagę (dotknij je, spójrz w oczy, zawołaj po imieniu i upewnij się, że dziecko Cię słucha).
4. Wystosuj jednoznaczne polecenie w kilku słowach (2 do 3 jeśli dziecko jest małe, w danej chwili – jedno polecenie): „Zabawki na półkę”, „Śmieci do kosza”.
5. Powtórz polecenie tyle razy, ile założyłeś – poproś, by dziecko powtórzyło polecenie.
6. Konsekwentnie dopilnuj wykonania! Nie odchodź od dziecka dopóki nie masz jasności, że zabrało się za wykonanie polecenia.
7. Pochwal, gdy polecenie zostanie wykonane.

Skutecznej komunikacji z dziećmi i z młodzieżą można się nauczyć na warsztatach „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.

Pomocna literatura:

- „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły” Adele Faber, Elaine Mazlish
- „Sposób na trudne dziecko” Artur Kołakowski, Agnieszka Pisula

Opracowanie: Małgorzata Kaduk